1836. **No. 76.**

LEEUWARDER COURANT

DINGSDAG **den 20 SEPTEMBER.**

NOTIFICATIE.

WIJ STAATSRAAD, GOUVERNEUR VAN *Friesland*.

Gezien de Missives van Zijne Excellentie den Heer Opperhoutvester voor de Noordelijke Provincien, van den 29 Augustus en 12 September 1836, no. 38 en 53, betrekkelijk de opening van de groote Jagt.

Gelet verder op het bepaalde bij art. 11 der Wet van den 11 Julij 1814, (Staatsblad no. 79), zoo mede op de bepalingen vervat in Zijner Majesteits Besluiten van den 5 Julij 1823, (Staatsbladen no. 25 en 26).

Brengen bij deze, achtervolgens de bepaling van Zijne Excellentie den Opperhoutvester voornoemd, met overleg der Heeren Gedeputeerde Staten vastgesteld, ter kennisse van de daarbij belanghebbenden.

Ten eersten: De groote Jagt zal binnen deze Provincie geopend worden met den *eersten October* aanstaande; zullende de tijd der sluiting nader worden bekend gemaakt.

Ten tweeden: Niemand zal met de lange Jagt meer dan *vijf* Hazen op een' dag vangen en meer dan *drie* dagen ter week mogen jagen.

Ten derden: Het schieten van Hazen zal niet alleen in *Gereserveerde* maar ook in *Publieke* Velden, geoorloofd zijn, doch in de *Publieke* Velden zal niemand meer dan *twee* Hazen op een' dag mogen schieten.

Ten vierden: Bij deze Jagt zullen alleen staande honden mogen gebezigd worden.

Ten vijfden: De afpalingen van gereserveerde Velden zullen stiptelijk, volgens art. 16 der Wet van den 11 Julij 1814, moeten geschieden op de uithoeken der Landen, en zal wijders tusschen deze uithoeken ter distantie van ongeveer vier honderd vijftig tot vijf honderd Nederlandsche ellen een paal worden geslagen.

Ten zesden: De overtreders dezer bepalingen, zullen incurreren de boeten en straffen bij art. 7 en 14 der Wet van 11 Julij 1814, (Staatsblad no. 79), mitsgaders bij art. 1 der Wet van den 6 Maart 1818, (Staatsblad no. 12), vastgesteld.

En op dat deze kome ter kennisse van een iegelijk die daarbij eenig belang heeft, zal dezelve op de gebruikelijke wijze, in de Provincie worden afgekondigd en aangeplakt.

De Staatsraad, Gouverneur,
VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.

Leeuwarden,
den 16 September 1836.

DUITSCHLAND

FRANKFORT, *den* 10 *September*. In brieven van de Russische grenzen van den 30 Augustus, wordt gezegd, dat de onlangs uitgeschrevene ligting van rekruten, verondersteld dat alle manschappen behouden bij de korpsen aankomen, het leger met omstreeks 125,000 man zal vermeerderen. Men doet echter opmerken, dat deze ligting, ofschoon schijnbaar zeer belangrijk, toch naar evenredigheid van de bevolking niet grooter is dan in andere Staten; vooral wanneer men de groote uitgestrektheid der Russische grenzen, die bezet moeten worden, en de omstandigheid in het oog houdt, dat op verscheiden punten dier grenzen, zoo als in de gewesten aan den Kaukasus, steeds de aanwezigheid vereischt wordt van eene ontzaginboezemende krijgsmagt, ten einde de krijgszuchtige volksstammen aldaar in toom te houden. In Rusland had dan ook, volgens de bedoelde berigten, deze maatregel geenerlei bevreemding veroorzaakt, noch twijfeling doen ontstaan omtrent de vredelievende bedoelingen der Russische regering; integendeel had men reeds sedert maanden de uitschrijving eener nieuwe ligting te gemoet gezien, alzoo de in het manifest daarvoor bijgebragte redenen op algemeen erkende daadzaken berusten.

Volgens sommigen zou de Russische regering het dienstig geacht hebben, om aan de vreemde gezanten te St. Petersburg eene nota te zenden, waarbij omtrent de bevolen rekrutering inlichtingen gegeven werden in den geest van het bovenstaande berigt, met bijvoeging van nieuwe betuigingen van de allezins vredelievende bedoelingen des Keizers.

Van den 11*den*. Volgens onze dagbladen bevat de stad Praag thans 80,000 vreemdelingen binnen hare muren, welke zich allen derwaarts hebben begeven, om de kroonings-plegtigheden bij te wonen, en hebben de inwoners met elkander gewedijverd in het versieren hunner woningen. Sedert 1792, als wanneer de krooning van den overleden Keizer *Frans* heeft plaats gehad, heeft de genoemde stad dergelijk vreugde-tooneel niet opgeleverd.

De Prinsen *Albrecht* en *August* van Pruissen zijn alhier aangekomen, ten einde zich naar Koblentz te begeven. De Kroonprins heeft zijnen weg over Giessen en Montabaur genomen. Naar men verneemt, zullen den 13den 380 muzijkanten, waaronder de kooren van acht linie-regimenten, drie regimenten ruiterij en de rijdende artillerie, tot een geheel vereenigd, den Kroonprins in het leger van Koblentz een bewijs geven van hunne bekwaamheid.

Men meldt bij voortduring uit Parijs, dat de staat van zaken in Spanje, alwaar verwarring en regeringloosheid zich hand over hand uitbreiden, het bewind van Frankrijk steeds de meeste waakzaamheid doet in acht nemen, zoo wel ten aanzien van de woelingen van de partij der republikeinen, als ten opzigte van den geest van het leger. Men wil weten, dat de jongste Spaansche gebeurtenissen een ongunstigen invloed hebben gehad op de denkwijze der onder-officieren, bij welke in den laatsten tijd reeds zoo dikwerf sporen van revolutionaire verbindtenissen zijn waargenomen. Voorts wachten de republikeinen weder eerlang de bekendmaking van een werk van den abt *de la Mennais*, hetwelk, zoo zij zich voorstellen, hunne zaak aanmerkelijk zal moeten bevorderen.

Uit Kissingen wordt gemeld, dat de Grootvorst *Michaël* aldaar denkelijk tot den 11den September zal blijven.

De jongste berigten uit Griekenland luiden niet gunstig. De openbare ontvangsten hebben dit jaar vijf millioenen drachmen minder bedragen dan in het voorgaande jaar; de uitgaven zijn daarentegen nog vermeerderd. De regering is uit Londen onderrigt, dat het ontwerp, om eene nationale bank te stichten, mislukt is, daar niemand in Engeland vertrouwen genoeg stelt in de duurzaamheid der thans bestaande orde van zaken, om zijne kapitalen aan eene dergelijke inrigting toe te vertrouwen. Van de derde serie der geldleening is alleen het Russische aandeel betaald, hetwelk echter niet in handen der Grieksche bewindslieden is gekomen, en inmiddels wordt het land nog zeer door allerhande rooverbenden verontrust.

Van den 14*den*. Z. M. koning *Otto* van Griekenland is den 9den des avonds, onder den naam van graaf *van Missolunghi* reizende, te Potsdam aangekomen.

In Boheme blijft de cholera met toenemende woede heerschen, en zelfs telt men thans onder hare slagtoffers den vorst aartsbisschop van Olmutz, graaf *Ferdinand van Chosek*, die den 8 dezer de plegtige beleening van Z. M. den Keizer ontvangen moest; hij overleed des avonds van den 5den aan eenen geweldigen aanval. Hetgeen hierbij zeer opmerkelijk is, is dat genoegzaam gelijktijdig in Kremsir, het zomerverblijf des genoemden aartsbisschops, brand ontstaan, en zijn paleis met verscheiden andere gebouwen in de asch gelegd is, waarbij 3 menschen het leven verloren hebben. In Praag heeft dit sterfgeval groote sensatie gemaakt, en menigeen tot vertrek bewogen.

Uit Bucharest luiden de jongste berigten, ten opzigte der ontruiming van Silistria, eenigzins vreemd. Vooreerst meldt men van daar, dat de Griesche kooplieden te Silistria, op welken Rusland door alle tijden heen zekeren invloed heeft weten te bewaren, zoodra zij van de aanstaande ontruiming dier vesting door de Russische bezetting hoorden, het voornemen aan den dag hadden gelegd om die stad te verlaten, maar dat, door eenen Engelschen diplomatieken agent, die hun de verzekering gegeven heeft dat hun eigendom en hunne personele vrijheid onder de Turksche heerschappij even zoo geëerbiedigd zouden worden als ergens onder eenige Europesche regering, zij daarvan schenen terug gebragt te zijn. Maar de reeds begonnen toebereidselen tot de ontruiming zelve, zijn, zoo als men nu uit Bucharest meldt, wederom geschorst. Intusschen was voor den winter niet alleen nog niet in de behoeften der bezetting voorzien, maar grootendeels het vroeger voorhandene reeds verkocht, en vleidde men zich dus, dat tegen half September de ontruiming toch nog voortgang hebben zou.

ENGELAND.

LONDEN, *den* 14 *September*. Eergisteren namiddag is door den heer *Dedel*, bij gelegenheid van een gehoor bij H. M. op het paleis van St. James, aan Hoogstdezelve eenen eigenhandigen brief van Z. Nederlandsche M. overhandigd.

De Portugesche, Spaansche en Turksche gezanten zijn in deze laatste dagen meermalen met den burggraaf *Palmerston* aan het bureau van buitenlandsche zaken werkzaam geweest.

Gezamenlijke zich in deze hoofdstad bevindende Spanjaarden, hebben eergisteren morgen plegtig ook den eed aan de constitutie van 1812 afgelegd.

Luidens den *Times*, zijn van lord *Lyndhurts* krachtige en welsprekende rede, waarmede hij, twee dagen voor het prorogeren van het parlement, het jongst gehouden gedrag der meerderheid van het huis der lords tegen Zr Ms. ministers verdedigd en ten volle geregtvaardigd heeft, reeds een en twintig uitgaven uitverkocht. Over de verspreiding door geheel Engeland van den heilzamen geest, welke in bewuste rede heerschende is, zegt dit blad overigens zich zeer te verheugen, en het meent daardoor den val van lord *Melbourne*'s kabinet, tot welzijn van Engeland, eenen stap nader gebragt te zien.

Het borstbeeld van den hertog *van Bedford*, staande in de beelden-galerij te Windsor, is, naar men verzekert, op last van Z. M. weggenomen, ter zake voornoemde hertog zich met eene inschrijving ter ondersteuning van Mr. *O'Connel* en diens aanhangers zou ingelaten hebben.

In de nabuurschap van Lincoln, in het graafschap van dien naam, is men thans met eenen stoomploeg werkzaam, die per dag 30 morgen eggen en 8 morgen ploegen kan.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 12 *September*. Heden morgen zegt een ministerieel blad, dat het gerucht loopt, dat de voorwaarden van den maarschalk *Soult* niet aangenomen geworden zijn. Bijzondere berigten verzekeren dat de heer *Soult* het portefeuille van oorlog stellig weigert. Met deze berigten komt overeen hetgeen men heden morgen in den *Messager* leest:

„ Sedert gisteren avond (zegt dat blad) heeft de regering, zoo men verneemt, de zekerheid der weigering van den heer *Soult*; de oude maarschalk heeft zich verontschuldigd, zegt men, met vroegere verbindtenissen, welke hem niet veroorloven in het tegenwoordige bestuur te treden. Wij hadden dus reden om, van den beginne af, te zeggen dat wij grootelijks twijfelden, of de maarschalk wel in het doctrinaire kabinet zou treden, sedert hij tot de staatkundige vrienden van zijn' schoonzoon nader toegetreden was.

„ Van het oogenblik dat het niet aannemen des maarschalks zeker geweest is, zijn er, zegt men, nieuwe stappen bij den heer maarschalk *Molitor* gedaan, die niet langer even genegen als vroeger schijnt om het portefeuille van oorlog aan te nemen, en in allen gevalle zijne medewerking, zoo men zegt, alleen voor eenen bepaalden tijd aanbiedt. Heden wil men weten dat het kasteel een beroep heeft moeten doen op het beproefde devouement van den heer generaal *Sebastiani*. Er is beloofd, zegt men, zijne luiheid te gemoet te komen, door hem eenen onder-secretaris van staat te geven. Evenwel schijnen de vrienden van den generaal te twijfelen, of hij het wel aannemen zal."

Volgens hetzelfde artikel van den *Messager* zou onze ambassadeur te Petersburg, de baron *de Barante*, in naam zijner regering, ophelderingen gevraagd hebben omtrent de jongst uitgeschrevene Russische recrutering. Graaf *Nesselrode* zou hem geantwoord hebben, dat de door den Keizer bevolen maatregelen geen ander doel had, dan de leegten te vullen, in de binnenlandsche garnizoenen veroorzaakt door de militaire bezetting van Polen, eene bezetting noodig beide voor de handhaving der orde in dat koningrijk en voor de rust in Duitschland.

Hetgeen de publieke aandacht meer nog dan de voltalligmaking van ons ministerie bezig houdt, is de keuze van 's Konings ambassadeur bij het hof van Madrid. Tot het zenden van een' ambassadeur is in den raad besloten, maar men schijnt het nog niet eens te zijn wie. Sommigen noemen het lid der afgevaardigden, graaf *Eugène d'Harcourt*, die volgens anderen verklaard heeft er niet van te weten en geen ambassadeur te willen zijn. Een ander, welken men als zoodanig doodverwt, is alweder de maarschalk *Molitor*. Beide hebben eenige betrekking tot Spanje, graaf *d'Harcourt* is Grande van dat rijk en de maarschalk *Molitor* heeft in den veldtogt van 1823 er een legerkorps gecommandeerd, doch onze bladen merken aan dat de eene en de andere dier omstandigheden zonderlinge gronden van aanbeveling zijn zouden bij een kabinet, welks taak is de constitutie van 1812 te herstellen.

Uit Madrid heeft men tijdingen van den 4den. Het was er nog rustig, maar de uitzigten schenen donker; het volgende is de inhoud van eenen der brieven, onder die dagteekening ontvangen:

„ Gisteren heeft de Koningin, in eene opene kales, een toertje door het Prado gedaan. In de uitdrukking van haar gelaat bemerkte men minder opgeruimdheid dan gewoonlijk. Harer Majesteits gelaatstrekken zijn geheel veranderd; de schok, welken de soldaten-opstand te la Granja haar heeft doen ondergaan, schijnt hare gezondheid te doen wankelen, en angstige bekommering vervult haar de ziel. Men verzekert dat de heer *Grimaldi*, welke met het volle vertrouwen zijner Souvereine bekleed is, zich naar Parijs op weg begeven heeft en derwaarts eenen eigenhandigen brief van H. M. aan den Koning der Franschen overbrengt. Deze brief, zegt men, behelst het aandoenlijkste schilderij van al de angst eener moeder en al de bezorgdheid eener Koningin. De heer *Grimaldi* is een bekwaam man, die verscheiden opmerkelijke artikels over het bestuur van *Mendizabal* in de *Revista* geschreven heeft.

„ De bevolking van het Koningrijk, door eenen vernielenden oorlog en willekeurige belastingen uitgeput, beantwoordt niet aan de nieuwe inroeping van fondsen. De vrijwillige giften voor het vaderland worden hoe langer hoe zeldzamer, en ter zelfder tijd maakt het gebrek aan krijgstucht in het leger schrikwekkende vorderingen. Dagelijks ziet men in de hoofdstad officieren aankomen, die hun officieel verlof zelfs niet afgewacht hebben. De minister van oorlog is in de uiterste verlegenheid. Zoo deze staat van insubordinatie voortduurt, zal die eerste ambtenaar van het leger weldra minder magt hebben dan een revolutionaire serjant."

Er is te Madrid een verslag ontvangen van de ontmoeting tusschen het korps van *Espartero* en dat van *Gomez*, bij Brihuega. Het is echter niet *Espartero* zelf welke dit berigt inzendt, want deze was te Lerma door eene verlamming aangetast geworden, eene ongesteldheid welke hem tot het voortzetten zijner langdurige najaging natuurlijk ongeschikt maakte. De Generaal *Isidio Alaix*, welke hem vervangen heeft, schrijft uit Cifuentes, onder dagteekening van den 31 Augustus, aan den minister van oorlog hetgeen volgt:

„ Excellentie! Gisteren heb ik u mijn vertrek van Atienza en 's vijands bewegingen sedert den 27sten gemeld; wat er aan de kolonne van den Brigadier *Lopez* overkomen is wist ik toen nog niet, maar zoodra ik van de gebeurtenis verwittigd was, trok ik in allerijl naar de plaats. *Gomez*, van mijne beweging berigt bekomende, trok mede ijlings naar Brihuega met zoodanige der gekwetsten, welke hij wegvoeren kon. Ik heb de overigen aan de zorgen der overheden aanbevolen en gelast dezelve naar Siguenza te vervoeren. Heden morgen ten 4 ure rukte ik uit Bujalaro tegen *Gomez* op, die aan den magistraat van Brihuega bevolen had hem de gekwetsten toe te voeren. Ten negen ure grepen mijne jagers de bende van *Gomez* aan en den geheelen dag heb ik haar vervolgd. Ik heb twee stukken geschut, welken men op *Lopez* bemagtigd had, hernomen. Verscheiden gevangenen, welke *Gomez* met zich voerde, zijn verlost geworden. *Gomez* is in allerhaast naar de vlekken Carredo en Bielices getrokken. Het schijnt dat hij zich naar Molino begeven wil. Morgen zal ik hem blijven vervolgen tot dat ik hem vernietigd heb. God neme u in zijne hoede. — P. S. Ik heb de op *Gomez* heroverde twee stukken geschut niet kunnen gebruiken. Ik geloof dat het goed zou zijn bevel te geven, om dezelve in veiligheid te brengen."

De *Gazette*, welke van dezen brief spreekt zonder denzelven mede te deelen, meent dat de twee stukken geschut vernageld en door *Gomez* verlaten waren. Zij merkt aan dat het aan de bende van *Espartero* geen regte ernst is om die van *Gomez* in te halen. Inderdaad schijnt zulks het geval te zijn, daar het zeer gemakkelijk moest vallen een met buit en legertros zoo zeer belemmerd korps, als dat van dien bevelhebber, vooral na het gevecht hetwelk het tegen *Lopez* geleverd had, te achterhalen en tot vechten te noodzaken.

De *Gazette* maakt ook van een voorspoedig door *Basilio Garcia* geleverd gevecht gewag. Eene zijner divisiën zou een korps troepen bij Saragossa geslagen hebben.

De vrijwillige nationale garden, over welke *Valdez* het bevel voerde, zijn in vollen opstand en willen hem niet langer gehoorzamen; geheele regementen hebben geen enkel officier meer. Ook heeft *Valdez*, volgens den *Espagnol*, voor den hem opgedragen post van kapitein-generaal der Koningrijken Valencia en Murcia, onder voorgeven van ongesteldheid, bedankt.

Rodil is bij het Noorder-leger aangekomen; den 4den was hij te Salvatierra d'Alava.

Van den 13den. De bladen der oppositie en die der tiers-partij blijven den strijd tegen het nieuwe kabinet, en bijzonder tegen den heer *Guizot* voortzetten. De *Courrier* vergelijkt onder anderen den stand van het tegenwoordig ministerie bij dat van den heer *Polignac*, tijdens deszelfs aankomst; vindt bij hetzelve evenveel inpopulariteit, dezelfde vermomming van de wezenlijke ontwerpen die men voor heeft; hij gelooft niet dat de heer *Guizot* immer opregt de kleuren der revolutie zal aannemen, of dat het bewind thans de verbindtenissen van het viervoudig verbond zal naarkomen, dewijl hij den heer *Molé* te zeer gehecht acht aan de beginselen die meer door de Noordsche mogendheden worden voorgestaan. Van zijnen kant neemt het *Journal des Débats* heden in een artikel weer meer bijzonder de verdediging op zich van het karakter des heeren *Guizot*, en tracht de beschuldiging tegen hem door de oppositie van impopulariteit ingebragt met nadruk af te weren. De heer *Guizot* mogt al niet de populariteit van het straatgejuich bezitten, maar gewisselijk zou hij van lieverlede die hooge en gewigtige populariteit bekomen, die de regtvaardigheid en erkentelijkheid van een groot volk den verdienstelijken burger toekennen; doch wanneer de impopulariteit daarin bestond, dat men na het volbrengen eener revolutie het verbroken evenwigt zocht te herstellen en de maatschappij weer op hechte grondslagen te vestigen, orde en rust en de kracht der wetten te doen herleven, dan gewis was die benaming toepasselijk op den heer *Guizot*, als die met eene krachtige hand na de gebeurtenissen van 1830 tot dit een en ander had medegewerkt, waarvan dan ook de haat der oppositie zijn' oorsprong nam. — Inmiddels is de aandacht, vooral der speculanten er thans op gespannen, welke houding het tegenwoordig bestuur tegenover de kamer omtrent de finantiële kwestie zal aannemen, en of het thans, het tegenwoordig oogenblik geschikter achtende, dan nu omtrent een jaar geleden, met eene formele voordragt omtrent de reductie der renten voor den dag zal komen.

Men heeft vernomen dat de heer *Thiers* zijn reisplan veranderd heeft en in plaats van naar Italie door te reizen, vooreerst naar Baden-Baden zal gaan. Sommige lieden doet zulks denken dat hij den loop van zaken nog wil afwachten, of hij weer in het bestuur geroepen mogt worden.

Het weinig geloof verdienend gerucht heeft men hier rondgedragen, dat de keizer van Rusland voornemens zou zijn, tegen waarborg der Russische bergwerken, eene leening van 250 millioen roebels in Holland te doen.

Uit Toulon schrijft men van den 9den, dat de telegraaf er het bevel had overgebragt tot de ontwapening van verscheiden bodems, als: de linieschepen *Trident*, *Scipion* en *Stad Marseille* en het fregat *Galathea*. Men heeft daar in den laatsten tijd de strijdigste bevelen, nu van uitrusting, dan van ontwapening ontvangen.

Uit Oran heeft men berigten tot den 23 Augustus. *Abd-el-Kader* was, na zijne jongste oproeping aan de geloovigen, bij de plaats genaamd Groot Fontein gaan kamperen, in afwachting van de uitwerking, die deze zijne oproeping zoude hebben. Overigens behelzen deze berigten weinig bijzonders. De hitte was in die streken thans buitengemeen groot.

Uit berigten van Madrid blijkt het, dat het gemis van krijgstucht onder de Spaansche troepen hand over hand toeneemt, terwijl de onderscheidene bevelhebbers in de bladen openlijk als onbekwaam of als verraders worden uitgekreten, en ter verantwoording gedaagd. Zoo zegt men dat de generaal *Manso*, een soldaat van den vrijheids-oorlog en in 1823 gebannen, voor een krijgsraad te regt zal worden gesteld. De generaals *Montes* en *Oraa* wilden hun bevel neerleggen; de soldaten van het leger van het centrum (het korps dat Arragon en de grenzen van Valencia bezet) hadden voor het grootste deel hunne officieren verjaagd. *Rodil* van zijn kant scheen zich niet bijzonder te haasten om zich aan het hoofd van het leger te stellen.

Omtrent de nederlaag door *Lopez* geleden, werden nog vele verslagen medegedeeld die, van elkander meer of min verschillende, toch allen hierop neerkomen, dat het genoemd korps geheel vernietigd is, zoodat slechts weinige manschappen van hetzelve meer te regt gekomen zijn. Het schijnt dat *Lopez*, alle zijne troepen willende afwachten, stand hield, doch door het gedeelte dat hij bij zich had voor verrader uitgekreten wordende, besluiten moest, de hoogte waar hij positie genomen had af te dalen, doch hier, weldra door overmagt omsingeld wordende, zelf met het grootste deel der zijnen, zijnde omtrent 12 à 1500 man, er het leven bij liet; de andere achtervolgelijk aankomende troepen, viel nagenoeg hetzelfde lot ten deel. Het gerucht liep voorts, dat het bataillon der nationale garde, hetwelk in zijne kazerne te Madrid belegerd werd, tot de Karlisten was overgegaan. Het blijkt niet zeker, werwaarts *Gomez* van Molina af verder getrokken is; men denkt dat hij zich in gemeenschap zal willen stellen met de benden van *Quilez* en *Cabrera*, om gezamenlijk met den rijken buit Navarra te bereiken. Op zijn' aftogt heeft hij een paar stukken geschut, die hij den 30sten ll. genomen had, vernageld achtergelaten.

Van de grenzen wordt voorts gemeld, dat de Christinos onder *Rodil*, die nu den 4den te Salvatierra d'Alavaz aangekomen zou zijn, weldra het offensieve zouden hervatten; ook zou de generaal *Evans* nog voor het laatst eene poging willen doen, om de eer van zijn legioen op te beuren, en op Fontarabie en Irun willen trekken. Het berigt van de inname van Estella door den generaal *Lebeau* is onwaar bevonden.

De zes Karlistische bataillons die zich naar de zijde van Valencia hadden begeven, hebben bevel bekomen zich weer bij het gros des legers te voegen.

De wanorde onder de troepen der Koningin neemt dagelijks toe. Het 4de reg. kavalerie, dat te Ciudad-real in garnizoen ligt, heeft al zijne officieren afgezet en weggezonden. Het provinciale regiment van Murcia heeft nog erger gedaan: de soldaten hebben, krachtens de constitutie, zeggen zij, het geheele korps ontbonden en zijn alle naar huis gekeerd. Dagelijks ontvangt het ministerie nieuwe demissien. Te Madrid heerscht uiterlijke rust, maar gisting. Men vordert de straf der generaals, die *Basilio* en *Gomez* ongestoord hebben laten rondtrekken, en wil zelfs het ministerie door een ander vervangen zien, welks leden men reeds noemt. De emigratie duurt voort, ondanks de maatregelen welke de regering neemt om deze landverlatingen te keer te gaan. Geen der groote maatregelen, tot welke het bestuur, op aansporing van den heer *Mendizabal*, de Koningin heeft doen besluiten, de leening der 200 millioen, de ligting der 50,000 man, noch de mobilisatie der nationale garde, schijnt te zullen slagen.

In deze omstandigheden is door don *Carlos* uitgevaardigd het volgende adres aan de Spanjaarden:

„ SPANJAARDEN!

„ De hemel heeft, in zijne vaderlijke zorg, deze natie nimmer vergeten; te zigtbaar beschermt hij eene zaak, welke de zijne is, en indien al zijne vaderlijke goedheid, om ons voor onze misslagen te kastijden, ons de vreesselijke plaag heeft toegezonden, die ons tuchtigt, zoo heeft hij, door eene zeer bijzondere tusschenkomst zijner voorzienigheid, ons met dagelijks hernieuwde wonderen bijgestaan, en alle menschelijke voorzigtigheden verijdelende, zich zelven alleen de eer behouden van het zegepralen uwer wapenen. De hemel heeft aan de omwenteling de straf opgelegd, dat zij regt moet oefenen over zich zelve; hij heeft gewild dat zij zich met al hare afgrijsselijkheden voor het aangezigt der wereld vertoonen zou, en als laatste waarschuwing, als eeuwigdurende les voor de volkeren, heeft hij de overweldiging, op hare beurt, het slagtoffer laten worden van de overweldiging, en van het beginsel zelf, waaraan zij haar daarzijn verschuldigd was.

„ Ja, Spanjaarden, met U betreur ik de rampen onzes vaderlands, maar met u aanbid ik ook de groote oogmerken der Almagt. De jongste gebeurtenissen in verscheiden der provincien, welke nog aan het dwanggezag onderworpen zijn, die te la Granja en te Madrid, die welke op dit oogenblik gebeuren, veroorloven uwen Koning niet, het stilzwijgen te bewaren; in omstandigheden als deze, moet hij woorden van troost en van hoop tot U rigten.

„ Spaanjaarden! De wereld ziet gebeuren, wat uwe getrouwheid had vooruitgezien: uwe zaak wordt door uwe vijanden geregtvaardigd en gewroken; het was geene twistvraag van troonsopvolging, welke Spanje verdeelde; de revolutie zelve heeft dit verklaard; ook konden mijne regten ter goede trouw niet in twijfel getrokken worden. Maar in waarheid was het de worstelstrijd der Europesche orde tegen de regeringloosheid, die alle maatschappijen, wat ook derzelver regeringsvorm zijn moge, met slooping bedreigt. Vruchteloos heeft zij, van haren oorsprong af, haar doel door vermommingen pogen te verbergen; vruchteloos heeft zij de overweldiging, die haar tot werktuig diende, met den schijn der wettigheid willen kleuren; vruchteloos heeft zij arglistige verklaringen, logenachtige beloften opeengestapeld, ontwerpen van hersenschimmige staatsverbeteringen bekend gemaakt, om den geest te begoochelen en de deelneming te winnen van allen die, door andere belangen gedreven, hare wezenlijke oogmerken, de kracht van uw karakter, van uwe overleveringen, van uwe gewoonten en gebruiken miskenden.

„ Doch, de boozen konden niet lang elkander getrouw blijven; revolutie is te onbestaanbaar met orde, dan dat zij deze, in haar eigen belang, zou kunnen eerbiedigen. Ziet haar thans woeden. Nog is zij niet met bloed verzadigd, ondanks zoo vele duizende getrouwe Spanjaarden, welke zij in hare razernij in kerkers gedompeld of op moordschavotten gesleept heeft. Ziet haar, in de legerplaatsen als in de steden, in het heiligdom des regts zelf en tot onder den waarborg der overheden, krachteloos tot wering der misdaad en te bloohartig om hare medepligtigen te noemen. Ziet hoe zij, na al wat heilig is met voeten getreden, na alle takken van het staatsbestuur ontordend, na het crediet vernield, alle hulpbronnen opgedroogd, stelsel na stelsel beproefd te hebben, thans, met misdaden overladen, hare eigene kinderen verslindt, zich in eenen poel van bloed en tranen dompelt, in wreedheid de meest barbaarsche volken overtreft, en, het werk harer eigene handen verscheurende, zich bereidt om, ware het mogelijk, geheel de natie te verdelgen en haren vernielenden invloed over het wereldrond te verbreiden.

„ Zij doet zulks, terwijl de nooddrang haar bewegen moest om alle geschil en mededinging tusschen hare geheime verbroederingen ter zijde te stellen, verbroederingen die, onder verschillende namen en banieren, elkander het gezag, dat eenig doel hunner hoe ook vermomde krakeelen, betwisten; zij doet het op een oogenblik nu de ontzagwekkende houding mijner legers al onze vijanden moest aanraden de handen ineen te slaan. Zoo waar is het, dat orde nergens te vinden is dan in de wettigheid, die levenskracht der maatschappijen, en dat de onderstbovenkeering der staatsinstellingen en der eeuwige beginselen van godsdienst, zedelijkheid en regt, derzelver ware grondslagen, henzelven, die haar pogen te volbrengen, met zwijmeling slaat en tot hare eerste slagtoffers verkiest.

„ Maar God heeft, in zulk een hagchelijk oogenblik, het Katholijke Spanje niet verlaten, en alles verkondigt de aanstaande verschijning van den regenboog des vredes, die aan dezen verschrikkelijken staatsstorm een eind moet maken. De onmetelijke meerderheid der natie is aan hare grondbeginselen getrouw gebleven; uwe trouw en heldenmoed houden Europa in bewondering opgetogen, en de Heere beloont reeds uwe standvastigheid en uwen ijver. De geschiedenis heeft geen voorbeeld van eene zoo regtvaardige, zoo nationale zaak, noch van zoo vele offers door zoo heerlijk eenen uitslag beloond. Wendt uwe blikken terug op 1834, toen de revolutie arglistiglijk, na lange voorbereiding harer middelen, den troon vermeesterd had en wat trouw bleef in stroomen bloeds verstikte; toen ik, eerst van mijne geliefde onderdanen verwijderd, daarna hunne vermoeijenissen deelende, bijna alle hoop moest opgeven, en toen de krijgsdrommen, welke dit oord van trouw verdedigden ter verdelging gedoemd schenen.

„ Herrinnert u, over hoe vele hulpbronnen de overweldiging beschikte, die legioenen te harer schande onder het geboefte aller natien aangeworven, die hulp met raad en daad aan haar bewezen, zoo zeer zelfs, dat zij aan de mogelijkheid harer bevestiging heeft kunnen gelooven, en wanen dat zij waarborgen van orde en vastheid gevonden had, en dat zij meester zou zijn van de door haar ontketende hartstogten. Ziet thans den uitslag, beschouwt mijn leger, bewondert de bewoners dezer provincien en derzelver houding, na drie jaren lang van eenen vernielenden oorlog; ziet de rust en het vertrouwen dier volken, die, weinige schreden van den vijand, vreedzaam hunne bezigheden verrigten, in eene onverstoorbare gerustheid leven, zonder dat men onder hen een eenig der misdrijven ziet plegen, welke de maatschappijen verstoren, zonder dat de gisting der driften en de gedurige prikkeling, door bloedige wederwraak verwekt, de minste buitensporigheden doen geboren worden.

„ Vergelijkt dezen toestand met dien, welken de overweldiging te weeg gebragt heeft; Europa zie en oordeele. Ja, Spanjaarden, uwe denkwijs kan onmogelijk met meer duidelijkheid blijken; al de provinciën, geheel het volk, hebben, met weinige uitzonderingen, eenen zelfden geest van trouw aan den dag gelegd; en, hoezeer onder het ijzeren juk van het dwangezag gebukt, hebt gij de kreet der getrouwheid doen hooren, door stoutelijk tegen de barbaarsche moordstraffen uwer dwingelanden te protesteren, u zelven aan eenen pijnlijken dood, uwe gezinnen aan al de barbaarschheid der omwenteling bloot te stellen; ik zie uwe opofferingen, ik ken het treurige lot van duizende Spanjaarden, die onder den schrik dezer ijsselijkheden zuchten.

„ Ik deel in uw lijden; het denkbeeld uwer rampen grieft het vaderlijke hart dat ik u toedraag; moge, te midden van zoo vreesselijk eenen toestand, mijne stem ten minsten u eenigen troost toebrengen. Ik herhaal het, de dag uwer verlossing is nabij. Vertrouwt op den Heere, wien het behaagd heeft aan Spanje een anker van hoop, eene plank van redding te laten, in den vreesselijken storm die ons dreigde te verzwelgen. Smeekt om 's Hemels bijstand; verdubbelt, zoo uwe grenzenlooze trouw dit nog vermag, de inspanning uwer krachten, en gij zult orde en rust zien herleven; de kiemen zelven der algemeene verwoesting zullen in nieuwe waarborgen van rust voor geheel Europa verkeeren.

„ Mijne beginselen en gevoelens kent gij volkomen, uwe wenschen zijn de mijne, mijne belangen de uwe; eene vaderlijke regering zal de wonden heelen, welke eene halve eeuw van dwaling en van ramp geslagen heeft. Op den troon van *Ferdinand* gezeten, zal ik, als vader des vaderlands, uwe tranen droogen, uwe opofferingen beloonen; mijn eenig streven is, geluk te verschaffen aan een volk, dat zoo wel verdient gelukkig te zijn, en van welks rust en toekomstig lot ik aan den beschikker over de vorsten troonen rekenschap verschuldigd ben.

„ De heilige godsdienst onzer voorouderen, *onze eerwaardige en wijze grondwetten*, onze Spaansche gewoonten, de bediening des regts overeenkomstig de zedelijke belangen der maatschappij, eene strenge spaarzaamheid en al de bestanddeelen van materiële welvaart, die ons nog overblijven, zullen toereikend zijn om, in weinige jaren, den roem en den luister te herstellen van deze groote natie, die aan anderen even min de wet wil voorschrijven als die van anderen ontvangen. Mijn hart opent zich voor de zoete hoop, dat geen Spanjaard, bij wien nog eenig gevoel voor eer en braafheid leeft, de deelgenoot zal willen worden van een stelsel van afgrijzen en eerloosheid, en dat, wanneer ik, na het voorbijgaan der regeringloosheid, op mijnen troon gezeten en door mijne onderdanen, als een vader door zijne liefhebbende kinderen, omringd zal zijn, wij allen eenstemmig dankzeggingen zullen opzenden naar den Almagtigen en de zegeningen zullen afsmeeken, welke de Hemel in zijne genade reeds aan ons toebereidt.

„ Hoofdkwartier te Aspeitia, den 2 September 1836.

„ IK DE KONING."

Dit manifest, door de *Gazette* geplaatst, is, behalve door de *Quotidienne*, door geen onzer bladen overgenomen dan door het *Journal des Débats*, waaraan de liberale drukpers dit zeer ten kwade duidt.

NEDERLANDEN.

LEEUWARDEN, *den* 19 *September*. Naar men verneemt heeft het Zijne Majesteit den Koning behaagd, een voorstel der Eerste Klasse van het Koninklijk Nederlandsche Instituut goed te keuren, strekkende om te Amsterdam eene of meerdere Putboringen te laten doen, ten einde te onderzoeken, welke uitkomsten het boren van diepe of zoogenaamde Artesische putten te dier plaatse geeft, en daaruit te kunnen besluiten, of en hoeverre dit middel zou kunnen verstrekken om algemeen in de behoefte van goed drinkbaar welwater te Amsterdam te voorzien; en heeft Hoogstdezelve aan genoemde Klasse van het Instituut opgedragen, om onder medewerking met het Stedelijk Bestuur, hetwelk er in heeft toegestemd om in de kosten, daartoe vereischt, uit de stedelijke middelen bij te dragen, dit voor die stad zoo belangrijk onderzoek ten uitvoer te brengen.

Naar men verzekert, zal de doopplegtigheid van den jonggeboren Prins, den 26 dezer maand, plaats hebben in het paleis van Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden, door de hofpredikers *Delprat* en *Dermout*. Men wil, dat Z. K. H. de Kroonprins van Pruissen tegen dien tijd te 's Hage verwacht wordt, ten einde bij gemelde plegtigheid tegenwoordig te wezen.

Blijkens eene statistieke opgave, betrekkelijk het zich in Oud-Nederland bevindende getal dienstdoende kerkleeraars, beliep hetzelve, in 1835, 2823, als 1461 Hervormde, 1116 Roomsch-Katholijke, 59 Luthersche, 120 Doopsgezinde, 10 herstelde Luthersche, 27 Roomsch-Katholijke der cleresie, 24 Remonstrantsche en 6 der kleine kerkgenootschappen. Onder de Hervormde kerkleeraars zijn begrepen de Waalsche, Engelsch-Presbijteriaansche, Schotsche en Hoogduitsche predikanten. Van de 1116 Roomsch-Katholijke kerkleeraars bekleeden 683 de betrekking van pastoor en de overigen die van kapellaan. Onder de Doopsge-

sinden zijn niet medegerekend de zoogenaamde broeders-vermaners, welke de kerkdienst verrigten op plaatsen, alwaar geen predikant is. Van de 27 leeraars der Roomsch Katholijken cleresie zijn 25 pastoors en 2 kapellanen. Onder de kerkleeraren der kleine kerkgenootschappen zijn begrepen de Grieksche geestelijken, de Engelsch-Episcopaalsche predikanten en de vereenigde Doopsgezinde en Remonstrantsche leeraars. De Israëlitische geestelijkheid bestaat uit 8 opperrabbijnen en voorts, naar mate van de behoefte der gemeenten, uit rabbijnen, leeraren en oefenaars; terwijl het bestuur der twaalf hoofd-sijnagogen is opgedragen aan parnassijns, en dat der kleine gemeenten aan kerkmeesters. Naar den jare 1808 gerekend, is het getal dienstdoende kerkleeraars met 24 vermeerderd.

Den 20 April is te Cheribon, in den ouderdom van 35 jaren overleden, de Wel Ed. Gestr. heer *J. G. Landré*, resident aldaar. In den nacht van den 3 op 4 Mei is te Batavia, in den ouderdom van 51 jaren overleden, de heer *J. W. E. van Citters*, oud-opperhoofd van den Nederlandschen handel in Japan.

Blijkens eene opgave van commissarissen, op Java, tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, hebben, in 1835, de ontvangsten beloopen *f* 4000:90, de uitgaven *f* 1944:79, zoodat op ultimo December des vorigen jaars, aan kontanten, per saldo overbleef *f* 2056:11. De geheele lijst der nu nog in Indie bekend staande aanwezige deelgeregtigden beloopt als volgt: 42 personen à *f* 24 ieder, of 1008 jaars; 6 à *f* 36, te zamen *f* 216; 7 à *f* 48, is 336; 1 à *f* 60, is *f* 60; 2 à *f* 13, is *f* 26; totaal *f* 1646 's jaars. Uit het vorenstaande zal aldus blijken, dat het fonds, hoezeer geene buitengewone bijdragen ondervindende, echter niet is verachterd, en dat de stand van hetzelve genoegzaam is, om het tegenwoordig getal deelgeregtigden geregelijk daaruit te kunnen begiftigen.

Tijdingen uit Bogota tot den 30 Mei jl. vermelden, dat de wet aldaar is aangenomen tot betaling der interessen van de vreemde schuld, en de fondsen daarbij zijn aangewezen, waaruit zulks geschieden moet. Bij een besluit van 13 Mei jl. zijn de havens van Montijo en Bocachica in de provincie Veragua, welke in het afgeloopen jaar bevoegd verklaard werden voor den uitvoer, thans ook voor den invoer opengesteld.

Onder dagteekening van 18 Mei jl. is er eene wet uitgevaardigd, waarbij bepaald wordt, dat de ledige tonnen derzelfde voorregt zullen genieten, als de duigen en hoepels voor vaatwerk, dat bestemd wordt tot den uitvoer van melasse, en waarvoor de regten terug betaald worden, indien die uitvoer binnen het jaar geschiedt; ook is bij genoemde wet eene premie toegestaan op den uitvoer van gezouten vleesch, matten en strooheoden,

Voorts is er nog eene wet door het congres aangenomen, welke bepalingen inhoudt nopens het invoeren van nieuwe maten en gewigten.

In Peru was, volgens de laatste berigten, alles rustig, en schijnt men hier de gedachten te hebben laten varen, dat die Staat oorlogzuchtige inzigten koesterde omtrent den Ecuador.

De president had, ingevolge het tractaat met het gouvernement van Bolivia gesloten, tegen den 26 November eene vergadering bijeengeroepen van de gedeputeerden der departementen van Areruipa, Puno, Cuzco en Ayacucho, en tegen den 15 Julij eene andere vergadering van die der departementen van Junin, Lima, Libertad en Amazones, met het doel om de grondslagen te leggen tot de nieuwe organisatie derzelve. Ook was het bepaald, dat de vestingwerken van Callao gesloopt zouden worden, als de vrijheid bedreigende. In Chili en Bolivia was ook alles rustig,

---

BUITENLANDSCHE SCHEEPVAART TE HARLINGEN.

Van den 11 *tot den* 18 *September* 1836.

Binnengekomen: Den 11 September het kofschip *Arendina*, kapt. H. D. de Grooth, van Noorwegen. — Den 13 dito het kofschip *Egbertus*, kapt. L. E. Tiktak, van Noorwegen. — Den 14 dito het brikschip *Wilhelm Fridrich*, kapt. H. Sundbij, van Noorwegen; het schonerschip *Friends*, kapt. J. Manning, van Londen. — Den 15 dito de kofschepen *Jonge Dirk*, kapt. W. H. Mulder, *Jan Fredrik*, kapt. H. H. Kok, *IJpeus*, kapt. H. de Weerdt, Jr., *de 2 Gebroeders*, kapt. H. J. Zeven, *Jonge Hendrik*, kapt. H. M. Pott, *Elisabeth Maria*, kapt. J. A. Keun, *de Goede Welvaart*, kapt. J. G. Vos, alle zeven van Noorwegen, en *Cornelia*, kapt. R. A. Oortjes, van Dantzig. — Den 16 dito de kofschepen *Jan Freerk*, kapt. G. H. Smit, van St. Petersburg, *Wilhelmina*, kapt. R. Sluik, van Noorwegen; het smakschip *de Herstelling*, kapt. H. H. Potjer, van Noorwegen. — Den 17 dito de kofschepen *Vriendschap*, kapt. J. Klazen, van Memel, *Willem Olivier*, kapt. G. J. Korter, *de Jonge Dirk*, kapt. H. E. Vos, *Groot Lankum*, kapt. J. O. Stuut en *de Jonge Jan*, kapt. J. K. Bart, alle vier van Noorwegen.

Uitgezeild: Den 12 September, de schonerschepen *Flora*, kapt. J. Manning, *Livelij*, kapt. S. H. Finch, beide naar Londen; het galjasschip *Anna Margaretha*, kapt. C. Permien, naar de Oostzee. — Den 17 dito, de schonerschepen *Union*, kapt. Rt. Winter, *Northam*, kapt. D. Charrosin, beide naar Londen.

M E N G E L W E R K.

GESCHIEDENIS DER BROEDERENKERK TE GRONINGEN.

Daar deze Broederenkerk voor de dienst der Roomsch-Katholijke gemeente op den 13 dezer is ingewijd, kan het niet ongepast zijn de verschillende lotgevallen dezer kerk onzen lezeren voor te stellen of in het geheugen terug te roeden.

Zij heet *Broederen*-kerk, dewijl zij behoorde tot een klooster van Franciskaner Monniken, die zich, tegen over de rijkere en grootere orde der Dominikanen, *Mindere Broeders*, of ook wel eenvoudig *Broeders* bij uitnemendheid noemden. Het klooster bestond uit de gebouwen, die nu beneden voor de Latijnsche School en boven voor de Akademische Bibliotheek zijn ingerigt. De vierkante ruimte daar tusschen, bezuiden de kerk, was eene kloosterplaats. Het kerkhof des kloosters lag ten noorden der kerk, waar nu de Broërstraat, een deel van de Pedelswoning en den Bùrsegang zich bevinden. Wanneer dit klooster en dus ook deze kerk gesticht zij, is dus verre niet gebleken. De eerste melding des kloosters komt voor in 1253, toen het als een sterk steenen gebouw (*stins*, d. i. *steenenhuis*) in eenen burgeroorlog voor een gedeelte der stedelingen tot een punt van verdediging strekte. Veel ouder dan dat jaar kan het wel niet zijn, gelijk men dit uit de bouworde en de stevigheid der muren kan opmaken, en daaruit, dat de Monnikenorde, voor welke het diende, eerst in die zelfde eeuw, doch in haar begin, in 1207, is opgerigt. Als kloosterkerk weet men genoegzaam geene merkwaardige bijzonderheden van haar, dan dat zij de oudste en grootste kloosterkerk in deze stad en door de Pausen met vele voorregten begiftigd was. Hare belangrijkheid in de geschiedenis begint in 1566, van welken tijd af zij in in den kring van 30 jaren vijfmaal van bestemming veranderde. In den beginne van dat jaar 1566 werd zij nog door de Monniken voor hunne eeredienst gebruikt. Er was toen echter reeds een groot deel der Groninger Burgers tot de Hervormde gemeente overgegaan, zonder dat deze nog eenig kerkgebouw in de stad bezat, waarom zij te Helpen de predikatie in een daartoe ingerigt gebouw ging bijwonen. Nu gaven de Franciskaner Monniken een schitterend bewijs van hunne verlichte denkwijze en liefderijke gezindheid. Zij kwamen de wenschen der Hervormden vóór, en boden, ten einde alle twisten en beroerten, die er uit godsdiensthaat mogten kunnen ontstaan, af te snijden, der stadsregering kunne kerk uit eigene beweging aan, opdat de Evangelischen (gelijk men ze toen noemde) er hunne dienst in konden verrigten; een aanbod 't welk met goedvinden der meeste andere Roomsch-Katholijke Geestelijken werd aangenomen. Eenige beelden en kerkversieringen werden weggeruimd en den Monniken ter bewaring gegeven, en het orgel bedekt (want de strenge Hervormden keurden te dien einde het gebruik der orgels af), en zoo begon den 22 September 1566 de preek der Onroomschen in dit gebouw. Hunne vreugde was echter van korten duur. Reeds den 7 Maart 1567 werd, op herhaald en streng bevel der Spaansche Landvoogdes, de kerk voor hen gesloten en den 15 April werden de Predikanten, die de dienst hadden verrigt, uit de Stad verwezen. Hier bleef het niet bij. De stadsbouwmeester en zes of zeven arbeiders, die, op last der stadsregering, de beelden uit de Broederen-kerk hadden weggenomen, werden op last van eenen Raad van het Hof van Braband, hier in 1569 overgekomen, om de kerkplunderaars te straffen, als *kerkplunderaars* gevangen gezet. De bouwmeester en twee arbeiders braken uit en ontvlugtten; maar de drie of vier overigen werden, wegens die daad, op de Breede Markt deels gehangen, deels onthoofd. Dit, wegens de Broeder-kerk gestorte, is het eenige bloed, bij Regterlijke uitspraak om kerkelijke twisten, in Groningen vergoten. Nu vlugtten alle Hervormde burgers en slechts de Roomschgezinden bleven binnen de stadswallen. Toen werd ook de Broederen-kerk weder voor de Roomsch-Katholijke eeredienst gebruikt.

Ten gevolge van den Gentschen godsdienstvrede veranderde dit weder. In 1579, toen de Spaansche krijgslieden uit de Stad en de Provincie trokken, en de gevlugte inwoners terug gekomen waren, werd den 29 Junij de Broederenkerk, maar benevens deze ook eene tweede, de St. Walburgskerk (die ten noordoosten van de Groote Kerk voor het Provinciehuis gestaan heeft, het oudste gebouw der stad, 't welk in 1611 is ingestort), andermaal aan de Hervormden afgestaan. Doch de vreugde van dezen was ook nu weder van zeer korten duur. Reeds den 3 Maart 1580 verried de Stadhouder RENNENBERG de stad aan de Spaanschen, die hier nu veertien jaren lang huisden, alle in Staat en Kerk vrijzinnige menschen verjoegen, en de twee door de Hervormden gebruikte kerken weder voor de Roomsche eeredienst inrigteden. Zoo kwam de Broederen-kirk voor de *derde* maal weder aan de Monniken. Doch in 1594 werd de stad op het Spaansch geweld heroverd door Prins MAURITS, die de Roomschgezinden wel niet (gelijk RENNENBERG met de Hervormden had gedaan) verbande, maar de Hervormde kerk toch ook hier tot Staatskerk verhief en dus den Hervormden ingezetenen alle kerken en openbare inrigtingen toekende. Zoo kwam ook de Broederen-kerk ter hunner beschikking en dit gebouw binnen dertig jaren tot de vijfde verandering van bestemming,

Evenwel hadden zij van deze kerk geen dadelijk gebruik. Naar het klooster werd de Latijnsche school, dusverre in het tegenwoordig Provinciehuis gehouden, in 1595 dadelijk overgebragt: maar deze school liet de kloosterkerk onaangeroerd. Toen zij echter eindelijk gebruikt werd, kreeg zij ook eene nog meer luisterrijke bestemming. Zij werd bij de oprigting der Hoogeschool in 1614 aan deze als Akademiekerk toegewezen, en na eene vertimmering, die zij zeer behoefde, in 1616 als zoodanig ingewijd. Nu hielden de voorheen zoo spoedige veranderingen voor meer dan twee eeuwen op. Zij werd als Akademiekerk juist 210 jaren lang gebruikt, daar de redevoering van Professor DE WAL, in 1826 den 21 December in haar uitgesproken, de laatste Akademische plegtigheid is, welke men daar heeft gehouden. Behalve voor plegtige redevoeringen, diende in dezen tijd het koor voor publieke Promotiën, en het schip der kerk voor de Akademiepreken der Hoogleeraren Zondags-avonds en voor de Proefpredikatiën der Studenten,

Toen de stad in 1594 van de Spaansche overheersching bevrijd was, bleek het, dat genoegzaam alle Burgers der Hervormde Kerk waren toegedaan. De overblijvende Roomschgezinden hadden, tot aan 1646, aan één kerkje genoeg: toen kwam er een tweede bij: doch in 1663 vinden wij in de stad reeds vijf geestelijken. Of er evenwel *toen* reeds vijf kerken waren, blijkt niet: maar in het begin der vorige eeuw waren dezelfde vijf er reeds, die er nu nog zijn. De gemeenten, in dezelve vergaderende, waren evenwel voor ruim honderd jaren slechts 1500 of 1600 zielen sterk. De groote aanwas, waardoor wij nu omstreeks 5000 in haar tellen, is meest toe te schrijven aan de gastvrijheid van ons Vaderland, 't welk wel eens in weinige jaren honderden Italianen, Munsterschen en andere Roomschgezinden ontvangt. Worden deze vreemdelingen *burgers* en dragen zij de *lasten*, zij moeten ook de *lusten* van Nederlanders genieten. Daarom schonk dan ook de Koning hun, op verzoek van den Aartspriester MEDDENS, in 1821 de kerk, over welke wij spreken, waarin toen reeds een' geruimen tijd alleen Akademische Redevoeringen en Promotiën plaats hadden, die in het nieuwe Akademische gebouw, 't welk men voornemens was te stichten, beter konden gehouden worden. De kerk konde dus, zonder ongerijf voor de andere gezindten of voor de Akademie, worden afgestaan. De overgifte der kerk aan de Roomschgezinden werd echter eerst in den herfst van 1829 volbragt, en de vertimmering toen begonnen, waartoe uit 's Lands kas eerst *f* 25,000 en later nog *f* 34,000 goedgunstig waren verleend. Bij deze vertimmering zijn genoegzaam alleen de muren blijven staan; inwendig is alles vernieuwd en oneindig veel verfraaid. Ook uitwendig is er eene aanmerkelijke verandering bijgebragt. Het kleine torentje boven den ingang van het koor, gelijk op kloosterkerken gewoonlijk gezien wordt, is afgebroken, en nu aan de westzijde, als bij eene parochiale kerk behoort, een toren van meerdere hoogte opgebouwd. Dit alles was echter nu reeds lang gereed. Wat de reden is, waarom na de volbragte vertimmering zooveel tijd verloopen is, eer de inwijding plaats heeft, is ons onbekend.

Overgenomen.

KINDERBOEKJES.

Onlangs kwam mij de geschiedenis van WHITTINGTON en *zijne Kat*, eene *vertelling van Vader Arthur aan zijne Kinderen* ter hand, hetwelk door mijne Kinderen met zulk eene gretigheid werd gelezen, als of dit het eerste Kinderboekje was, dat zij nog ooit gezien hadden. De Vertelling zelve, door Mr. ROBIDÉ VAN DER AA, in dichtmaat vrij naar het Engelsch gevolgd, de goed geteekende en net gekleurde plaatjes, de door *Spin* wèl uitgevoerde druk, geven ons voor den geringen prijs van zeventig Centen een uitmuntend tijdverdrijf voor het lezend jeugdig geslacht, en toont de uitnemende vordering in de uitvoering van dergelijke pennevruchten. Wat fraaije plaatjes betreft, dan zijn die bijzonder aan te bevelen van het *Nieuw' Abé-Boekje voor lieve Kinderen*, bestemd voor eerstbeginnenden en van zeer aardige rijmpjes door denzelfden Dichter, die veel nuts in dit vak doet, voorzien. De teekening is geestig en de kleuren smaakvol, juist geschikt om het oog te oefenen. — Van minder allooi, doch niet minder doeltreffend zijn de boekjes: *Geschenk aan gehoorzame Knapen en Meisjes*, met 12 gekleurde Plaatjes en Versjes. Allen hebben eene goede strekking en zullen aan het doel des bekwamen Vervaardigers gewis beantwoorden.

S.

EENVOUDIG MIDDEL VOOR HET BRANDEN.

De Heel- en Vroedmeester P. J. VAN WAGENINGE, te Rotterdam, geeft in de *Konst-* en *Letterbode* van dit jaar, No. 39, onder anderen, dit eenvoudig middel aan de hand:

„ Ter dezer gelegenheid," zegt hij, „ kan ik niet voorbij een ander even eenvoudig als uitmuntend Geneesmiddel bekend te maken of te herinneren — bij het *Branden*. Tot in zeer hooge graden en tot in de laatste tijdperken toe, dus tot de genezing heb ik er mij met de meeste voldoening van bediend, daar het mij tot nog, *boven* alle andere middelen, eene spoedigere en schoonere, zonder misvormende likteekenen, genezing schonk. Het is de *koude, raauwe gekarnde* (Karne) *Melk*, met linnen doeken, *glad zonder zoomen*, *plooijen of naden*, onuitgeperst, op en over de gebrande plaats gelegd, en als het een weinig te warm wordt, op gelijke wijze ververscht."

⁂ Getrouwd.

L. ADRIANI en W. WAARDENBURG.

Edens, den 8 September 1836.

G. E. SCHILLING en E. ADRIANI.

Leeuwarden, den 9 September 1836.

⁂ Ondertrouwd:

Harlingen, D. VAN DER HOUT BROUWER, met

den 11 September 1836. JOHANNA VAN LOON.

NB. Vrienden en Bekenden zoo binnen als buiten de Stad, gelieven deze algemeene als bijzondere kennisgeving aan te merken.

HEERENVEEN, den 11 September 1836. Heden beviel zeer voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON, S. MEINDERSMA, geliefde Echtgenoote van

A. OVERDIEP.

Familie, Vrienden en Bekenden, gelieven deze algemeene, tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

⁂ Mijne geliefde Huisvrouw, A. G. BRUNNER, verloste heden door Gods goedheid, voorspoedig van eene DOCHTER.

Rinsumageest, den 11 September 1836. T. IJ. GATSONIDES.

⁂ Mijne geliefde Echtgenoot ANNA SCHREUDER, beviel heden van een ZOON.

I. NAUTA ANDREÆ.

Leeuwarden, den 12 September 1836.

*** **Heden beviel van eenen ZOON, HILTJE FORTUIJN, geliefde Echtgenoote van** PR. SCHOTSMAN, Dz.
Lemmer, den 12 September 1836.

*** Heden beviel van eenen ZOON, A. SMITH, geliefde Echtgenoote van L. PETRÆUS.
Tjummarum, den 15 September 1836.

*** Heden beviel van eenen welgeschapen ZOON, PETRONELLA HERMANNA WIELANDT, geliefde Echtgenoote van P. R. ROMER,
Warga, den 15 September 1836. *Genees-, Heel- en Vroedm.*

*** Heden verloste ontijdig van eene welgeschapene DOCHTER, Vrouwe MARIA VAN SMINIA, geliefde Echtgenoote van
Den Huize Voormeer te Heerenveen, Mr. M. VAN HELOMA.
den 16 September 1836.

*** Heden morgen half 8 ure verloste voorspoedig van eene DOCHTER, mijne geliefde Echtgenoote M. LEMKE. H. R. IDZERDA.
Rauwerd, den 16 September 1836.

*** Heden is van een MEISJE bevallen, JOUKJE REELING, Echtgenoot van SIJTSE BROUWER.
Bergum, den 17 September 1836.
Eenige kennisgeving.

*** Heden morgen verloste van eenen welgeschapen ZOON, R. WESTERKAMP, geliefde Echtgenoote van E. VAN DRIESUM, Dz.
Leeuwarden, den 18 September 1836.

*** Mijne geliefde Huisvrouw JOHANNA KISJES, verloste heden morgen zeer voorspoedig van eene DOCHTER. A. WEBER.
Leeuwarden, den 19 September 1836.

*** Na een' aanval van beroerte, en daaruit voortvloeijend verval van krachten, ontsliep heden, in een' gelukkigen ouderdom van 80 jaren en 4 maanden, mijn geliefde Vader, MELLE ROELOFS BINNEMA.

Dierbaar was mij, en alle zijne betrekkingen en bekenden, zijn leven. Zijn gemis valt ons daarom nog zwaar. Maar daar zijn gansche leven steeds Godsvrucht ademde, is dit mijn troost, dat zijn sterven, gelijk ik hope, *in Jezus Christus*, gewin was. A. M. BINNEMA,
Engwierum, den 14 September 1836. Wed. J. E. BOTMA.

STAAT van de Middelprijzen der GRANEN en andere Objecten, welke in de eerste helft der maand September 1836, ter Markt der Stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt, zonder eenige belasting.

Tarwe,	Witte ..	f 5 : 50	de Mudde.	Boter, ...		f 0 : 35	het Pond.
	Roode .	- 0 : 00	———	Vleesch,	Koe....	- 0 : 22	———
Rogge, ...		- 5 : 25	———		Kalfs...	- 0 : 00	———
Gerst,	Vroege ..	- 3 : 75	———		Schapen	- 0 : 16	———
	Late	- 0 : 00	———	Varkens-vleesch,	Versch.	- 0 : 21½	———
Boekweit, ...		- 4 : 85	———		Gerookt	- 0 : 40	———
Haver, ...		- 2 : 20	———	Aardappelen,	Vroege..	- 0 : 00	de Mudde.
Witte Boonen, ...		- 0 : 00	———		Late....	- 1 : 10	———
Erwten,	Witte...	- 0 . 00	———	Zaad,	Kool	- 13 : 75	———
	Groene .	- 6 : 25	———		Raap.....	- 0 : 00	———
	Graauwe	- 0 : 00	———		Lijn.....	- 10 : 75	———

Accordeert met het Register der Middelprijzen, den 16 September 1836.
De Burgemeester, THIJS FEENSTRA.

De Prijs der BOTER te Leeuwarden, den 16 September 1836, *f* 40 . 50. GROVEKAAS *f* 16 : 50 à *f* 18 : 50.

De In- en Uitlandsche ROGGE en TARWE was dienzelfden dag: Rogge *f* 159 : 75 het Last. — Tarwe *f* 6 : 50 de Mudde.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, den 17 September 1836.

NEDERLAND.			Gebl.
Werk. Schuld à 2½ pCt.	50¾	52¾	51⅞
Dito dito...... 5 »	99⅞	100¼	99⅞
Uitgest. Schuld........	1 27/23	1	1
Kansbilj. van dito....	21⅜	22¼	21¾
Amortis. Synd. 4½ pCt.	93¾	95	95
Dito dito ..... 3½ »	76¼	77	77
Handel-Maats. 4½ »	160	178	170
Nieuwe dito.. 4½ »			
O. I. Leening . 4 »			
FRANKRIJK.			
Insch. Grootb.. 3 pCt.	78½		
ENGELAND.			
Insch. Grootboek......			
SPANJE.			
L. bij Ardoin £ 85. 5 pCt.	21	25¼	22¾
Dito bij dito, onb. stukk..	19½	21	
Passive..............	8		
Deferred			
Fransche Uitgestelde...	9	9¼	
Engelsche Uitgestelde..			
PORTUGAL.			
Oblig. te Londen 5 pCt.			
Dito dito........ 3 »			
NAPELS.			
Cert. bij *L. & B.* 5 pCt.			
Dito bij *Falc. & C.* 5 »			
Leen. te L. bij *R.* 5 »			
Aand. Tavoglière 3½ »			
Dito te Parijs... 3½ »			

RUSLAND.		Gebl.
O. *H.* 1798 en 1816, 5 pCt.	103¼	104¼
Dito dito 1828 en 29, 5 »	104	104⅜
Cert. d. 1831 en 33, 5 »	94	94¼
Obl. te Londen.. 5 »		
Cert. te Hamburg 5 »		
Inschrijv. in Assig. 6 »	63¾	64⅜
Certifi. van dito.. 6 »	64⅜	
POLEN.		
Aand. met Lot. fl. 300 f		
» » » » 500 - 106		
PRUISSEN.		
Aand. met Lot. R. 50 f		
Neg. Londen 1830 4 pCt.		
OOSTENRIJK.		
Aand. met Lot. f 100 ..		
Dito dito f 250.. 4 pCt.		
Metalliek....... 5 »	98½	99
Dito........... 3 »		
Dito te Lond. gen. 5 »		
Dito .... 2½ »		
W. B. bij *Goll & C.* 5 »		
Dito .... 4 »		
N. Ween. Aand. fl. 500 f		
DENEMARKEN.		
L. te Londen ... 3 pCt.		
BRAZ. dito bij *Rots.* 5 »		
DARMST. Aand. bij L.		
Russ. Fr. A. 500 fr...	206	
Dito 100 fr.	46½	

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat door haar zal geveild worden:

Te *Amsterdam*, op *Vrijdag den 23 September* 1836:
504 Kisten JAVA INDIGO, liggende aldaar.

Te *Rotterdam*, op *Donderdag den 29 September* 1836:
763 Kisten JAVA INDIGO, liggende aldaar.

De Notitien met de Veilconditien zullen in tijds worden uitgegeven.

Amsterdam, VAN DER HOUVEN, *President.*
den 9 Augustus 1836. KOOIJ, *Directeur, fungerend Secretaris.*

De definitieve veiling van de LOSSE LANDEN der afgebrande Zathe van den Heer BRUINSMA te *Warns*, is uitgesteld tot op den eersten October 1836, en zal alsdan door het Ministerie van den Notaris KEUCHENIUS, des morgens ten 10 ure voortgang hebben aan het huis van den Herbergier *Rein Gerkes de Vries*, aldaar.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN HASKERLAND, maken bij deze bekend, dat ter gelegenheid der aanstaande Najaars Kermis te Joure, op *Maandag den 26 September e. k.*, des *namiddags ten twee ure*, aldaar zal worden Verharddraafd (zoo het aantal harddravers voldoende wordt bevonden) en aan den eigenaar van het alsdan snelstdravend Paard vrij worden vereerd:

Eene fraai bewerkte ZILVEREN TAFEL-TABAKSDOOS en KOMFOOR; waartoe alle Paarden, mits *geene Stadsprijzen* gewonnen hebbende, van zessen klaar en tot genoegen van de Keurmeesters zullen worden toegelaten. -- De Prijs op de Voorjaars Markt te Leeuwarden verdraafd, maakt intusschen eene uitzondering.

De inschrijving zal op voornoemden dag des voormiddags ten elf ure, op het Grietenijhuis te Joure, en dadelijk daarna de monstering der Paarden, het voorlezen der Conditien en de Loting plaats hebben.

Voorts zullen op gemelde Kermis, beginnende Woensdag den 21 September eerstkomende, en eindigende Woensdag den 28 dierzelfde maand, geene *Rijfelaars, Hazardspelen*, noch zoogenaamde *Horoskooptrekkers* of *Planeetlezers* geadmitteerd, maar in tegendeel naar de Wet behandeld worden.

Joure, *Grietman en Assessoren voornoemd*,
den 7 September 1836. P. B. J. VEGILIN VAN CLAERBERGEN.
Ter ordonnantie van dezelven,
C. L. VAN BEIJMA THOE KINGMA.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN FRANEKERADEEL, convoceren de Hervormde Floreenpligtigen van de onderstaande dorpen, om te compareren als die van:

Tzum, .. op Dingsdag den 27 September e. k., des morgens ten 11 ure in de Kerk.
Achlum, op Donderd. den 29 September e. k., des morgens ten 11 ure in de Kerk.
Midlum, op Zaturdag den 1 October e. k., des morgens ten 11 ure in de Kerk.

Ten einde ieder in de hunne op te nemen en na welbevinding te sluiten de Kerkvoogdij Rekeningen over de dienst van 1835; te arresteren de begrootingen over de dienst van 1837, en verder te delibereren en te besluiten over alle zoodanige voorstellen als zullen worden voorgedragen.

Franeker, *Grietman en Assessoren voornoemd*,
den 17 September 1836. J. M. VAN BEIJMA THOE KINGMA.
Ter ordonnantie van dezelven,
C. WIJBENGA, *Secretaris.*

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN BARRADEEL, convoceren door deze, ten verzoeke van Kerkvoogden, de Hervormde Floreenpligtigen van *Wijnaldum*, op Dingsdag den 4den, *Pietersbierum*, op Donderdag den 6den, *Sexbierum*, op Vrijdag den 7den, *Tzummarum*, op Zaturdag den 8sten, *Oosterbierum*, op Dingsdag den 11den, en *Minnertsga*, op Donderdag den 13 October dezes jaars, allen des voormiddags ten elf ure, in de respective Dorpskerken; en die van *Firdgum*, op Zaturdag den 8sten derzelfde maand, des namiddags ten drie ure, in de Herberg op Dijkshoek; om, ieder in de hunne, op te nemen, en na welbevinding te sluiten, de Rekening en Verantwoording der Kerkvoogden over 1835. Vast te stellen de Kerkelijke Begrooting voor 1837; en om na overweging te besluiten op hetgeen verder mogt worden voorgesteld, onder anderen: omtrent het doen daarstellen en bekostigen van een Afleider op den Toren, waar dat van belang mogt zijn, en van een Orgel in de Kerk, bepaaldelijk te Pietersbierum. — Voorts die van *Minnertsga*, tot beraming van een ontwerp van omslag over de Floreenen der Hervormden van dat Dorp, ter bestrijding der uitgaven bij de Kerkvoogdij voor 1837, en tot het stemmen van een' nieuwen Kerkvoogd, voor *K. P. Hamer*, overleden.

Sexbierum, *Grietman en Assessoren voornoemd*,
den 17 September 1836. Van wege dezelven,
E. J. ALTA.

De Notaris A. R. ATTEMA, te Wolvega, zal, op Donderdag den 29 September 1836, des namiddags ten twee ure, ten huize van den Kastelein *Kopfer* aldaar, publiek bij de voorloopige toewijzing presenteren te verkoopen, en zulks op zeer aannemelijke termijnen van betaling:

De volgende Vaste Goederen, gelegen in de Grietenij Weststellingwerf, afkomstig uit den Boedel en Nalatenschap van wijlen Jhr. *Willem Anne van Haren*, laatstelijk gewoond hebbende op den huize Vogelsang-State onder Oudwoude, en aldaar overleden:

1. Zekere heerlijke ZATHE en onderhoorende WEID-, HOOI- en VEENLANDEN, met eene in den jare 1826 daarop gebouwde kapitale sterke geheel nieuwe HUIZING en SCHUUR, staande en gelegen te Scherpenseel, groot naar het Kadaster 92 bunder 56 v. roede en 80 v. el, in huur bij *Nuttert Gabes Gouma*, tot St. Petri en 12 Mei 1839, in 10 perceelen.
2. Eene uitgeveende GRAVERIJ, aldaar, en daaruit komende VAART, loopende Westwaarts tot in de rivier de Tjonger, direct ten Noorden de genoemde Landen.
3. Eene ZATHE en LANDEN, bestaande in Weid-, Hooi- en Veenlanden, met in 1820 op dezelve geheel nieuw gebouwde HUIZING en SCHUUR, staande en gelegen onder het dorp Munnekeburen en eenige Hooilanden onder Scherpenseel, groot naar het Kadaster 69 bunder 27 v. roede en 46 v. el, bewoond en gebruikt wordende door *Bouwe Klazes Oosten*, doch op St. Petri en den 12 Mei 1837 vrij van huur; in 10 perceelen.
4. Eene ZATHE en onderhoorende WEID-, BOUW- en HOOILANDEN, met HUIZING, en in den jare 1819 daaraan nieuw gebouwde SCHUUR; voorts BRINKEN, BOOMEN, BOSSCHEN en verdere PLANTAGIE, staande en gelegen onder den dorpe Idzard en gedeeltelijk de Landen onder Oldeholtwolde, groot naar het Kadaster 71 bunder 38 v. roede en 90 v. el, in gebruik bij *Hendrik Allen Scheenstra*; in 1837 vrij van huur; in 10 perceelen.

   Onder de Hooilanden dezer plaats zijn ongeveer 17 bunder uitmuntend best Veenland, gelegen onder de massa der Veenen van Holtwolde en ter Idzard, — zijnde door de Heeren *van Heloma* eene Vaart uit de Rivier de Tjonger naar deze Veenen gelegd.
5. 24 Perceelen HOOI-, VEENLANDEN en BOSSCHEN onder de dorpen Wolvega, Nijtrijne, Scherpenseel, Oldeholtwolde en Oldeholtpa.

Nog voor de Heeren Mrs. N. en M. VAN HELOMA: 5 Bunder en 42 v. roede HOOI- en KLIJNLAND, gelegen in den uitgang der Zathe no. 1, van ouds te Scherpenseel.

MR. A. VAN SLOOTEN, Notaris te Dokkum, zal, op Woensdag den 5 October 1836, des namiddags ten 2 ure, ten huize van de Wed. *G. Heerenga*, Kasteleinsche bij de Halvemaanspoort aldaar, publiek bij strijk- en verhooggelden, *provisioneel* presenteren te verkoopen:

Eene zeer vruchtbare ZATHE en LANDEN, met HUIZINGE, geteekend met no. 84, SCHUUR, HORNLEGER, HOVINGE, BOOMEN en PLANTAGIE, staande en gelegen bij en onder het behoor van den dorpe Engwierum, groot volgens naam en faam ruim 50 bunder, zoo Bouw- als Greidlanden, en volgens Kadastrale meting 59 bunder en 30 v. roede, thans in huur tot St. Petri en Mei 1840, voor *f* 1400 in het jaar, bij *Jacob Bergmans.* — En zulks in 24 perceelen, nader bij Biljetten vermeld.

Uit de hand te koop:

Een snelzeilend JAGT, zijnde in den jare 1835 nieuw uitgehaald, lang 5 el 90 duim, wijd 1 el 62 duim, hol 90 duim, zijnde hierbij twee Tuigen, een groote en middel, zijnde alle Blokken met Metalen Schijven voorzien; zulks te bevragen bij den eigenaar M. A. TROMP, te IJpecolsga.

TE HUUR, op den 12 Mei 1837: Eene HUIZINGE, vooraan op Olde-Galileën, letter N, no. 4, onder Leeuwarden, thans eene WAGENMAKERIJ, bij *F. de Hoo* in huur. Te bevragen letter K, no. 10.

De ondergeteekende beveelt zich zijner geachte Stadgenooten ten vriendelijksten aan: hopende het welslagen zijner pogingen bevorderd te zien, door begunstigend met bezoeken te worden vereerd.

Harlingen, WOLFF, *Kastelein*
den 15 September 1836. *naast de Societeit* ZEEBURG.

Daar de Harddraverij te Oosternijkerk, bij IJ. J. JOUSMA, om *eene ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS*, niet heeft plaats gehad op bepaalden dag (den 12 September,) is dezelve, met voorkennis van den Ed. Achtbaren Heer Grietman van Oostdongeradeel, bepaald op Donderdag den 22 September e. k., des namiddags ten twee ure precies; zullende dezelve dan geschieden met Paard en Chais, of onder den Man, zoo de gelegenheid zich alsdan best zal aanbieden, door Paarden die geen Goud of Zilver hebben gewonnen, en tot genoegen der Keurmeesters zijn.

Op laatstgemelden dag, des voormiddags ten tien ure, Kaatspartij bij K. J. DE JONG. De Prijs zal bestaan in *eene fraaije ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS.* — Op den 22 September, ten drie ure des namiddags, Kaatspartij bij P. D. TILKEMA, om *een zware net bewerkte ZILVEREN BAL*, door Porturen.

Met permissie van het Grietenijbestuur van Rauwerderhem, gedenken de Kastelein A. B. VAN DIJK en eenige Liefhebbers te Poppingawier,

Op Maandag den 26 September 1836, te laten Verharddraven door driejarige Paarden die geen Prijs hebben gewonnen: *Eene fraaije ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS.*

En op Dingsdag den 27 dito, laten Verhardloopen door Manspersonen, mede geen Prijs hebbende gewonnen: *Een nader te bepalen PRIJS en PREMIE.*

Beide dagen telkens des namiddags ten 2 ure.

BILJARTPARTIJ.

Met vereischte permissie gedenkt de Logementhouder H. R. VAN DER WAL, te Joure, op Dingsdag den 27 September 1836, des voormiddags ten 11 ure, te laten Verbiljartspelen: *Eene fraaije ZILVEREN TABAKSDOOS* tot Prijs, en *eene nader te bepalen PREMIE.* Aangave vóór genoemden tijd.

W. BEINTEMA, Apotheker te Leeuwarden, verlangt eenen BEDIENDE of LEERLING. *Brieven franco.*

Wie sedert den 16 September 1836 eene zwartbonte KOE vermist, kan dezelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen bij P. J. SIPMA, Kastelein op Ritsumazijl.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.